INICIACIÓ A L'EUSKERA

INICIAL

Josep Maria Potau Borràs
jpotau1@gmail.com
Fotografies Wikipèdia

1 BAT NOR ZARA ZU?

Kaixo laguna!
Ni Joseba naiz.
Aita naiz.

Egun on.
Ni Maite naiz.
Ama naiz.

Gu gurasoak gara.

Nor zara zu?
Ni ..... naiz.

Aupa!
Ni Nekane naiz.
Alaba naiz.

Arratsalde on.
Ni Peru naiz.
Semea naiz.

Gu seme-alabak gara.

Nor zarete zuek?

Gu ..... eta ..... gara.

demostratius	
HAU	aquest, aquesta
HORI	aqueix, aqueixa
HURA	aquell, aquella, ell, ella

pronoms	
NI	jo
Hi	tu (tuteig)
GU	nosaltres
ZU	tu
ZUEK	vosaltres

IZAN (intransitiu), ésser	
Ni naiz	Jo sóc
Hi haiz	tu ets (tuteig)
Hura da	Ell/ella és
Gu gara	Nosaltres som
Zu zara	Tu ets
Zuek zarete	Vosaltres sou
Haiek dira	Ells/ells són

Mugagabe	Singularra (-a)	Plurala (-ak)
emakume = dona	emakumea = la dona	emakumeak = les dones
seme = fill	semea = el fill	semeak = els fills
gizon = home	gizona = l'home	gizonak = els homes
andre = dona	andrea = la dona	andreak = les dones
neska = noia	neska = la noia	neskak = les noies
alaba = filla	alaba = la filla	alabak = les filles

HIZTEGIA

aita	pare	**kaixo**	hola
ama	mare	**aupa**	hola
gurasoak	pares, progenitors	**on**	bo
seme	fill	**txar**	dolent
alaba	filla	**egun on**	bon dia
aitona	avi	**arratsalde on**	bona tarda
amona	àvia	**gabon**	bona nit
emakume, andre	dona	**neska**	noia
gizon	home	**mutil**	noi
eta	i, doncs	**gazte**	jove
ikasle	alumne. alumna	**zahar**	vell
irakasle	professora, professor	**zer**	què
nor	qui	**Zer moduz?**	Què tal?
lagun	amiga, amic	**bai**	sí
		ez	no

1- BETE HUTSUNEAK

naiz, zara, zarete, gara, dira, da

Ni andrea ..... .
Maider neska ..... .
Gu emakumeak ..... .
Haiek gizonak ..... .
Nekane alaba ..... .
Zu ikaslea ..... .
Pablo eta Peru mutilak ..... .
Zuek irakasleak ..... .
Joseba eta Maite gazteak ..... .
Peru semea ..... .

2- LOTU

1- Emakumea naiz
2- Ikasleak gara
3- Gizonak zarete
4- Gazteak dira
5- Zaharra da

☐ - hura
☐ - haiek
☐ - ni
☐ - zuek
☐ - gu

2 BI NON ZAUDE ZU?

Zer da hori?
Hori liburua da.

Zer da hura?
Hura mendia da.

Zer dira haiek?
Haiek zuhaitzak dira.

Zer dira horiek?
Horiek txoriak dira.

Hau al da emakumea?
Bai, hau emakumea da.

Hau al da mutila?
Ez, hau ez da mutila.
Neska da.

demostratius	
HAUEK	aquests, aquestes
HORIEK	aqueixos, aqueixes
HAIEK	aquells, aquelles, ells, elles

EGON estar, hi ha	
Ni nago	Jo estic
Hi hago	tu estàs (tuteig)
Hura dago	Ell/ella està
Gu gaude	Nosaltres estem
Zu zaude	Tu estàs
Zuek zaudete	Vosaltres esteu
Haiek daude	Elles/ells estan

HIZTEGIA

liburu	llibre	**hiri**	ciutat
koaderno	quadern	**bide**	camí
lapitz, arkatz	llapis	**zuhaitz, arbola**	arbre
bolaluma	bolígraf	**zeru**	cel
goma	goma	**auto, kotxe**	cotxe
mendi	muntanya	**itsaso**	mar
baso	bosc	**ontzi**	bol, recipient
herri	poble	**itsasontzi**	vaixell
baserri	caseriu, masia	**jan**	menjar
ibai	riu	**edan**	beure
lur	terra	**edalontzi**	vas
etxe	casa	**hondartza**	platja
eskola, ikastola	escola	**harro**	orgullosa, orgullós
non	on	**auzo**	barri
elkarte	associació	**txakur**	gos
auzo-elkarte	associació de veïns	**txori**	ocell

Cas **NON: baserrian** = al caseriu. Afegim una **-N**

1- BETE HUTSUNEAK

dago, nago, daude, dago, zaude, zaudete, gaude, daude, daude

Gu eskolan ..... .
Ni baserrian ..... .
Haiek autoan ..... .
Izaskun herrian ..... .
Patxi eta Uxue hirian ..... .

Donostian hondartza ..... .
Txoriak zuhaitzetan ..... .
Gu bidean ..... .
Zuek hondartzan ..... .
Zu ikastolan ..... .

Non zaude zu?

Ni ..... nago.

2- EUSKARATU

Baserri hura mendian dago.

..... .

Gu emakumeak gara eta harro gaude.

..... .

3 HIRU KALEAN NABIL

HERRI KIROLAK

Les euskaldunes són molt esportistes. A més dels esports que practiquem nosaltres (futbol, ciclisme, muntanyisme ...) també són molt afeccionades als esports rurals.

				
Aizkora proba	*Traineruak*	*Sega jokoa*	*Harri-jasotzailea*	*Soka-tira*

				
Eskupilota	*Pala*	*Trontza*	*Txinga*	*Emakume proba*

NON -N	
etxean	a casa
kalean	al carrer
bidean	en el camí
kanpoan	a fora
barruan	a dins
eskolan	a l'escola

IBILI caminar, funcionar	
Ni nabil	Jo camino
Hi habil	Tu camines (familiar)
Hura dabil	Ella, ell camina
Gu gabiltza	Nosaltres caminem
Zu zabiltza	Tu camines
Zuek zabiltzate	Vosaltres camineu
Haiek dabiltza	Ells,elles caminen

1- BETE HUTSUNEAK

dabil, dabiltza, dabil, nabil, gabiltza, zabiltza, zabiltzate, dabiltza, dabil, dabil

Ni bidean ..... .
Zu kalean ..... .
Gu mendian ..... .
Txoria haizean ..... .
Ander eta Maider ondo ..... .

Iñaki kanpoan ..... .
Igogailua ez ..... .
Erlojua ez ..... ondo.
Bizikleta ondo ..... .
Zuek barruan ..... .

HIZTEGIA

txapela	boina	**lasterketa**	carrera
txapeldun	campió	**erloju**	rellotge
txapelketa	campionat	**hega**	ala
aizkora	destral	**hegatu**	volar
traineru	trainera, barca	**hegazkin**	avió
arraun	rem	**gailu**	aparell
harri	pedra	**igogailu**	ascensor
jaso	posar	**berogailu**	calefacció
harri-jasotzaile	aixecadora de peses	**garbigailu**	rentadora
nekatu	cansat	**egur**	fusta
pozik	feliç, contenta	**enbor**	tronc
alai	alegre	**zerra**	serra
triste	trista	**sega**	sega
esku	mà	**mundu**	món
pilota	pilota	**jai**	festa
eskupilota	frontó (joc)	**frontoi**	frontó (lloc)
nola	com		

adverbis	
HEMEN	aquí
HOR	allí
HAN	allà

UKAN haver, tenir (transitiu)	
Nik dut/ditut	Jo tinc
Hik duk -n/dituk -n	Tu tens (familiar)
Hark du/ditu	Ella, ell te
Guk dugu/ditugu	Nosaltres tenim
Zuk duzu/dituzu	Tu tens
Zuek duzue/dituzue	Vosaltres teniu
Haiek dute/dituzte	Elles, ells tenen

2- EUSKARATU

Txapela buruan eta ibili munduan.

..... .

La funció de verbs transitius i intransitius

Intransitius: són verbs que **NO tenen objecte directe** per exemple ser, estar, caminar, viure, morir, romandre ...

Transitius: són verbs que **SÍ tenen objecte directe** per exemple menjar, beure, mirar, preguntar, fer, parlar ...

4 LAU NOLA DUZU IZENA? ZENBAT URTE DITUZU?

- Kaixo.
- Zer moduz?
- **Nola duzu izena?**
- **Zenbat urte dituzu?**
- Oso gaztea zara.
- Hogeita bost.

- Aupa.
- Oso ondo.
- Idoia.
- Zazpi.
- Eta zu. Zenbat urte dituzu?
- Zu zaharra zara eta.

Agur.

1- BETE HUTSUNEAK

gaztea, zaharra, neska, zazpi, hogeita bost

Idoiak ..... urte ditu.
Neskak ..... urte ditu.
Idoia ..... da.
Neska ez da ..... .
..... ere gaztea da.

Zenbakiak

0 - zero, huts
1 - bat
2 - bi
3 - hiru
4 - lau
5 - bost
6 - sei
7 - zazpi
8 - zortzi
9 - bederatzi
10 - hamar
11 - hamaika
12 - hamabi
13 - hamahiru
14 - hamalau
15 - hamabost
16 - hamasei
17 - hamazazpi
18 - hamazortzi
19 - hemeretzi
20 - hogei
21 - hogeita bat
22 - hogeita bi
23 - hogeita hiru
24 - hogeita lau
25 - hogeita bost
30 - hogeita hamar
35 - hogeita hamabost
40 - berrogei
50 - berrogeita hamar
60 - hirurogei
70 - hirurogeita hamar
80 - laurogei
90 - laurogeita hamar
100 - ehun
1000 - mila
1000000 - milioi

HIZTEGIA

ume, haur	nena, nen	**lagun**	amiga, amic
urte	any	**neska lagun**	núvia
oso	molt	**mutil lagun**	nuvi
ondo	bé	**mila esker**	mil gràcies
oso ondo	molt bé	**ez horregatik**	no per aquest motiu
txar	malament	**egin**	fer
		esan	dir

Idoia**k** zazpi urte ditu. La Idoia te set anys.

En una oració transitiva el subjecte canvia i se li afegeix una **K** al final (igual que el plural).

ERGATIU		ERGATIU	
Idoia	**Idoiak**	**hau**	**honek**
Iñaki	**Iñakik**	**hori**	**horrek**
Leire	**Leirek**	**hura**	**hark**
neska	**neskak**		
umea	**umeak**		
neskak	**neskek**		

Quan l'objecte directe és plural el verb també porta un pluralitzador **-it**.

SINGULAR		PLURAL	
Nik urte bat dut.	Jo tinc un any.	**Nik hiru urte ditut.**	Jo tinc tres anys.
Nekanek urte bat du.	La Nekane té un any.	**Idoiak zazpi urte ditu.**	La Idoia te set anys.
Mutilak aizkora du.	El noi te una destral.	**Mutilak lau aizkora ditu.**	El noi te quatre destrals.

2- BETE HUTSUNEAK

du, ditu, duzu, dituzu, dugu, ditugu	
Neskak aizkora	Emakumeak lau lagun ..... .
Zuk hogeita bat urte	Guk liburu bat ..... .
Guk koadernoak	Zuk jertse bat ..... .

5 BOST BURUKO MINA DAUKAT

1- Zer izan – Huntza

zer egin .....

nola esan .....

nola egin .....

zer izan .....

Nik buruko mina daukat.

EDUKI tenir	
Nik daukat/dauzkat	Jo tinc
Hik daukak -n/dauzkak -n	Tu tens (tuteig)
Hark dauka/dauzka	Ella, ell té
Guk daukagu/dauzkagu	Nosaltres tenim
Zuk daukazu/dauzkazu	Tu tens
Zuek daukazue/dauzkazue	Vosaltres teniu
Haiek daukate/dauzkate	Elles, ells tenen

Quan l'objecte directe és plural el verb també porta un pluralitzador **-z.**

HIZTEGIA gorputza

buru	cap	**beso**	braç
begi	ull	**esku**	mà
belarri	orella	**ezker**	esquerra
belarritakoak	arracades	**eskuin**	dreta
ile	cabell	**bular**	pit
aho	boca	**bularretakoak**	sostenidors
sudur	nas	**sorbalda**	esquena
bizkar	espatlla, «hombro»	**ipurdi**	cul
hatz	dit de la mà	**hanka**	cama
behatz	dit del peu	**oin**	peu
tripa, sabel	ventre	**behar**	necessitar, haver de, caldre
min	dolor	**gorputz**	cos

2- IDATZI

3- BETE HUTSUNEAK

daukat, daukate, daukagu, dauka, daukazue, daukat, daukazu, dauka

Zuk buruko mina ..... .
Nik bizkarreko mina ..... .
Patxik hankako mina ..... .
Zuek bularreko mina ..... .
Guk ipurdiko mina ..... .
Anek belarriko mina ..... .
Nik begiko mina ..... .
Peruk eta Maiderrek sudurreko mina ..... .

4- BETE HUTSUNEAK

daukat, dauzkat, daukagu, dauzkagu, daukazu, dauzkazu

Nik liburu bat ..... .
Guk bi hanka ..... .
Zuk bi begi ..... .
Nik bi liburu ..... .
Guk buru bat ..... .
Zuk gorputz bat ..... .

5- EUSKARATU

Bururik ez duenak hankak ibili behar.

..... .

6 SEI ZER NAHI DUZU?

- Egun on.

- Zer nahi duzu?

- Zein kolore?

- Zein neurri?

- Tori.

- 10 €.

- Eskerrik asko.

- Kaixo.

- Jertse bat nahi dut.

- Urdina.

- Txikia.

- Zenbat da?

- Oso ondo.

- Agur.

HIZTEGIA arropa

prakak	pantalons	**zuri**	blanc
alkandora	camisa	**beltz**	negre
jertse	jersei	**urdin**	blau
gona	faldilla	**berde**	verd
galtzerdi	mitjó	**hori**	groc
beroki	abric	**gorri**	vermell, roig
zapatak	sabates	**marroi**	marró
kamiseta	camiseta	**gris**	gris
kulero	calces	**bioleta**	violeta
bularretakoak	sostenidors	**more**	morat
galtzontzilloak	calçotets	**estu**	estret
soineko	vestit	**estuegi**	massa estret
jantzi	tratge, vestit	**zabal**	ample
orain	ara	**zabalegi**	massa ample
lehen	abans	**nahi**	voler
neurri	talla	**nahiago**	preferir

1- BETE HUTSUNEAK

				
Kamiseta ..... da.	..... urdinak dira.	Zapatak ..... dira.	.... dira.	.... da.

-EGI

El sufix **-egi** te el significat de **massa**.

Zapatak estuegi dauzkat. Les sabates em van massa justes.

Nola zoaz jantzita? Zer daramazu?

Nik alkandora zuria daramat.

Nik .... daramat.

Nik .... daramatzat.

Nik .... daramatzat.

Nola doa jantzita zure laguna? Zer darama horrek?

Horrek .... darama.

Horrek .... darama.

Horrek .... daramatza.

Horrek .... daramatza.

gustatzen zait - m'agrada	**ez zait gustatzen** – no m'agrada

GUSTATU agradar	
Gustatzen zait/zaizkit	M'agrada / m'agraden
Gustatzen zaik -n/zaizkik -n	T'agrada/t'agraden (tuteig)
Gustatzen zaio/zaizkio	Li agrada / li agraden
Gustatzen zaigu/zaizkigu	Ens agrada / ens agraden
Gustatzen zaizu/zaizkizu	T'agrada / t'agraden
Gustatzen zaizue/zaizkizue	Us agrada / us agraden
Gustatzen zaie/zaizkie	Els agrada / els agraden

Noteu que el verb porta el pluralitzador **-zki-**

Utilitzem la partícula interrogativa **AL** quan fem una pregunta a la qual esperem una resposta de sí o no.

Gustatzen **al** zaizkizu zapata hauek? Bai, gustatzen zaizkit. Ez, ez zaizkit gustatzen.

.....? ..... .

.....? ..... .

7 ZAZPI ASKO GUSTATZEN ZAIZKIT

				
ogi	ur	patata	arrautza	leka

				
babarrunak	haragi	ardo	garagardo	txitxirioak, garbantzuak

				
arrain	olagarro	olio	gatz	gazt

Gustatzen **al** zaizu arraina? Bai, gustatzen zait. Ez, ez zait gustatzen.

.....? ..... .

.....? ..... .

.....? ..... .

.....? ..... .

Niri ez zait ..... gustatzen, baina ..... gustatzen zait.

Zuri ez zaizkizu ..... gustatzen, baina ..... gustatzen zaizkizu.

Guri ez zaigu ..... gustatzen, baina ..... gustatzen zaigu.

Zuei ez zaizkizue ..... gustatzen, baina ..... gustatzen zaizue.

..... .

ASTEAK eta HILAK

aste	setmana	**hilak**	mesos
astelehena	dilluns	**urtarrila**	gener
asteartea	dimarts	**otsaila**	febrer
asteazkena	dimecres	**martxoa**	març
osteguna	dijous	**apirila**	abril
ostirala	divendres	**maiatza**	maig
larunbata	dissabte	**ekaina**	juny
igandea	diumenge	**uztaila**	juliol
egunero	cada dia	**abuztua**	agost
astero	cada setmana	**iraila**	setembre
hilero	cada mes	**urria**	octubre
urtero	cada any	**azaroa**	novembre
dantza	ball	**abendua**	desembre
kirola	esport	**urtaroak**	estacions
korrika	córrer	**udaberri**	primavera
igeri	nedar	**uda**	estiu
abestu, kanta egin	cantar	**udazkena**	tardor
eskalatu	escalar	**negua**	hivern
hotz	fred	**gero**	després
bero	calor	**euritsu**	plujós
busti	moll	**moko**	bec, pic
lehor	sec	**buztan**	cua

Zer egiten duzu astelehenero? Astelehenero ..... dut .

Zer egiten duzu asteartero? Asteartero ..... dut .

..... ? ..... .

..... ? ..... .

..... ? ..... .

..... ? ..... .

..... ? ..... .

1- ESAERA ZAHARRAK

Urtarril hotza, neguaren bihotza. ..... .

Otsailean bero, negua gero. ..... .

Martxo lehorra, maiatza bustia. ..... .

Apirila euritsu, urte hura ogitsu. ..... .

8 ZORTZI TXAKURREK LAU HANKA DITUZTE

				
txakur	katu	zaldi	behi	ardi

				
oilo	oilar	txori	asto	otso

				
uso	suge	bale	tximino	arrano

1- BETE HUTSUNEAK

Txakurrek ..... hanka dituzte.	Oiloek bi hega ..... .
Katuek ..... begi dituzte.	Astoek bi belarri ..... .
Zaldiek aho ..... dute.	Otsoek aho bat ..... .
Ardiek ..... belarri dituzte.	Tximinoek bi esku ..... .
Behiek ..... adar dituzte.	Arranoek moko bat ..... .

HIZTEGIA

karakol	caragol	**habia**	niu
barea	bavosa	**eder**	formós, formosa, bonic, bonica
mando	cavall, mula	**okil**	picot (pájaro carpintero)
ezbehar	desgràcia	**azeri**	guineu
zozo	merla	**belea**	corb
ipurdi	cul		

2- ERANTZUN

Zenbat buztana dute astoek? Astoek buztan ..... dute.

Zenbat belarri dute txerriek? Txerriek ..... .

Zenbat hega dute txoriek? ..... .

Zenbat hanka dute katuek? ..... .

..... ? Zaldiek lau hanka dituzte.

3- ESAERA ZAHARRAK

Etxean otso, kalean uso.

..... .

A ze parea, karakola eta barea.

..... .

Mandoa saldu eta astoa erosi.

..... .

Oilo ibiltari azerien janari.

..... .

Zozoak beleari ipurbeltz.

..... .

Edozein txoriri eder bere habia.

..... .

Okila kantetan euria atetan.

..... .

9 BEDERATZI NONDIK ZATOZ? NORA ZOAZ?

				
hiri	herri	baserri	herrialde	auzo

				
ur	lur	haize	su	egosi

				
ke	argi	zulo	koba	iturri

JOAN anar	
Ni noa	Jo vaig
Hi hoa	Tu vas (tuteig)
Hura doa	Ella, ell va
Gu goaz	Nosaltres anem
Zu zoaz	Tu vas
Zuek zoazte	Vosaltres aneu
Haiek doaz	Elles, ells van

ETORRI venir	
Ni nator	Jo vinc
Hi hator	Tu vas (tuteig)
Hura dator	Ella, ell ve
Gu gatoz	Nosaltres venim
Zu zatoz	Tu vens
Zuek zatozte	Vosaltres veniu
Haiek datoz	Elles, ells venen

-TIK o **-DIK** (si la paraula acaba en vocal) volen dir des de. **NONDIK** vol dir des d'on
-RA vol dir a. **NORA** vol dir a

Nondik zatoz? D'on vens?
Nora zoaz? On vas?

adverbis				
HEMENDIK	des d'aquí		**HONA**	a aquí
HORTIK	des d'allí		**HORRA**	a allí
HANDIK	des d'allà		**HARA**	a allà

1- bete itzazu hutsuneak

JOAN
Ni kalera ..... .
Gu etxera ..... .
Zuek Bilbora ..... .
Zu Zarautzera ..... .
Hura Iruñera ..... .
Neskak Bartzelonara ..... .
Mutila baserrira ..... .

ETORRI
Hura Donostiatik ..... .
Zu baserritik ..... .
Neska auzotik ..... .
Mutilak Irundik ..... .
Ni Nafarroatik ..... .
Zuek Lleidatik ..... .
Ander eta Amaia Gasteiztik ..... .

HIZTEGIA

erre	cremar, fumar	**egur**	fusta
debekatuta	prohibit	**harri**	pedra
tabakoa	tabac	**burdina**	ferro

2- EUSKARATU

Erretzea debekatuta dago.

..... .

Etorri hona.

..... .

10 HAMAR EKARRI HONA ERAMAN HARA

				
plater	sardexka	koilara	aizto, ganibet	edalontzi

				
ezpainzapi	eltze	paella-ontzi	pader	botila

MARRAZTU

Mahaian sei plater, sei sardexka, sei koilara, sei aizto eta sei edalontzi daude. Botila ardo bat dago.

HIZTEGIA

nire	meu	**elur**	neu
zure	teu	**euri**	pluja
bere	seu, d'ella o d'ell	**gari**	blat
gure	nostre	**motz**	curt, curta
zuen	vostre		
haien	seu, d'ells o d'elles		

1- EUSKARATU

Nire edalontzia berdea da. ..... .

Zure platera urdina da. ..... .

Gure ezpainzapiak horiak dira. ..... .

El vostre ganivet és vermell. ..... .

La seva olla és gris. ..... .

Les seves paelles són morades ..... .

EKARRI (traer) portar cap aquí	
Nik dakart, dakartzat	Jo porto cap aquí
Hik dakark -n, dakartzak -n	Tu portes (tuteig) cap aquí
Hark dakar, dakartza	Ella, ell porta cap aquí
Guk dakargu, dakartzagu	Nosaltres portem cap aquí
Zuk dakarzu, dakartzazu	Tu portes cap aquí
Zuek dakarzue, dakartzazue	Vosaltres porteu cap aquí
Haiek dakarte, dakartzate	Elles, ells porten cap aquí

ERAMAN (llevar) portar cap allà	
Nik daramat, daramatzat	Jo porto cap allà
Hik daramak -n, daramatzak -n	Tu portes (tuteig) cap allà
Hark darama, daramatza	Ella, ell porta cap allà
Guk daramagu, daramatzagu	Nosaltres portem cap allà
Zuk daramazu, daramatzazu	Tu portes cap allà
Zuek daramazue, daramatzazue	Vosaltres porteu cap allà
Haiek daramate, daramatzate	Elles, ells porten cap allà

Ekarri i eraman porten el pluralitzador **-TZ**

2- ESAERA ZAHARRAK

Elurrak eta euriak dakartzate gariak.

..... .

Gezurrak hanka motzak ditu.

..... .

11 HAMAIKA MENDIZALEAK GARA

				
mendi	haran	zelai, larre	ibai	aintzira, laku

				
uharte	euri	elur	hodei	bide

				
lur	eguzki	ilargi	itsaso	izar

1- KANTA

Ikusi mendizaleak

Baso eta zelaiak

Mendi tontor gainera

Igo behar dugu

Ez nekeak, ezta bide txarra

Gora, gora, neska-mutilak, ah ah ah

Gu euskaldunak gara

Euskal herrikoak

HIZTEGIA

ikusi	mira	**igo**	pujar
mendizale	muntanyera	**jaitsi**	baixar
tontor	cim (cumbre)	**berri**	nou
gainera	damunt	**telefono mugikor**	telèfon mòbil
gora	amunt	**kale**	carrer
behera	davall	**neke**	cansar-se
opari	regal		

2- BETE HUTSUNEAK

ERAMAN
Nik botila bat ..... .
Zuek boligrafoa ..... .
Haiek telefono mugikorra ..... .
Nik praka urdinak ..... .

EKARRI
Nik papera ..... .
Zuk disko berria ..... .
Amaiak liburu gorria ..... .
Nekanek eta Idoiak opariak ..... .

demostratius			
HAU	aquest, aquesta	**HAUEK**	aquests, aquestes
HORI	aqueix, aqueixa	**HORIEK**	aqueixos, aqueixes
HURA	aquell, aquella	**HAIEK**	aquells, aquelles

3- EUSKARATU

Hau da harana. ..... .

Hura da ibaia. ..... .

Haiek dira zuhaitzak ..... .

Horiek dira euriak ..... .

Hori da itsasoa. ..... .

Hauek hodeiak dira. ..... .

Hau lurra da. ..... .

Hura eguzkia da. ..... .

12 HAMABI ZER IKUSI HURA IKASI

				
eskola, ikastola	ikasle	irakasle	arbel	klarionak

				
lapitz, arkatz	bolaluma	koloreak	margoak	pintzel

				
koaderno	liburu	ordenagailu	jolastoki	liburutegi

1- BETE

EDUKI
Nik kolorea ..... .
Zuk liburu berriak ..... .
Amaiak koaderno urdina ..... .
Haiek eskola berria ..... .
Zuek margoak ..... motxiletan.
Guk irakasle berria ..... .
Nekanek eta Maiderrek zapata berriak ..... .

EGON
Zu eskolan ..... .
Zuek jolastokian ..... .
Gu liburutegian ..... .
Peru kalean ..... .
Ni etxean ..... .
Haiek zineman ..... .
Ikasleak ikastolan ..... .

HIZTEGIA

bizi	viure	**garbitu**	netejar
hil	morir	**zikindu**	embrutar
jaiki	llevar-se	**egosi**	cuinar
oheratu	posar-se al llit	**jo**	colpejar
lo	dormir	**jolastu**	jugar
sartu	entrar (intr.)/ ficar (transitiu)	**idatzi**	escriure
atera	sortir (intr.)/ treure (transitiu)	**irakurri**	llegir
egin	fer	**ikasi**	aprendre

2- LOTU

1- ni	☐ - gara
2- zu	☐ - naiz
3- hau	☐ - zara
4- gu	☐ - zarete
5- zuek	☐ - da
6- hauek	☐ - dira

3- LOTU

1-nik	☐ - duzu
2- zuk	☐ - dugu
3- hauek	☐ - ditu
4- guk	☐ - dituzue
5- zuek	☐ - ditut
6- hark	☐ - dituzte

4- BETE HUTSUNEAK

ni, zu, hau, gu, zuek, haiek	**nik, zuk, hark, zuek, horiek, guk**
..... Donostian bizi zara.	..... sukaldea garbitu dut.
..... Bilbotik etorri naiz.	..... patatak egosi dituzue.
..... Iruñera joan zarete.	..... zapatak zikindu dituzte.
..... bederatzietan jaikitzen gara.	..... pilota jo du.
..... hamaiketan oheratzen dira.	..... nobela idatzi duzu.
..... kalera atera da.	..... liburuak irakurri ditugu.

5- EUSKARATU

Zer ikusi hura ikasi.

..... .

13 HAMAHIRU NON DAGO NESKA?

				
etxe	egongela	sukalde	bainu	komun

				
logela	garaje	kiroldegi	kale	plaza

				
bide	espaloi	parke	bidegorri	museo

Non dago neska? Neska kalean dago.

1- BETE

EGON	
Ni etxean	Zuek egongelan ..... .
Zu kalean	Haurrak parkean ..... .
Gu espaloian	Ane eta Marta kiroldegian ..... .
Izaskun ez ..... museoan, plazan	Maria eta biok eskolan ..... .
Zuek Donostian	Gu Bilbon ..... .

HIZTEGIA

gela	habitació	**eta biok**	i jo
guraizeak	tisores	**gizon**	home
artaziak	tisores	**txiki**	petit
barruan	dins	**handi**	gran
kanpoan	fora	**txapel**	boina
arrautza	ou	**aste**	setmana
asmakizun	endevinalla	**asmatu**	endevinar
anai	germà d'home	**gogor**	dur
neba	germà de dona	**bigun**	tou
arreba	germana de dona	**perretxiko**	bolet
ahizpa	germana d'home		

2- LOTU

1- eskolan

2- etxean

☐ - komuna
☐ - logela
☐ - arbela
☐ - sukaldea
☐ - jolastokia
☐ - liburutegia
☐ - garajea
☐ - klariona

3- ASMAKIZUNAK

Aurrean punta bi eta atzean zulo bi.

..... .

Kanpoan gogorra, barruan biguna.

..... .

Gizon txikia, txapel handia.

..... .

Zazpi neba-arreba gara, etxe batean bizi gara.

..... .

14 HAMALAU NI EZ NAIZ HANDIA

				
mahai	aulki	berogailu	hozkailu	igogailu

				
argia	iturri	labe	harri	harraska

				
haizagailu	ohe	leiho	ate	garbigailu

1- NEGATIBO BIHURTU

Ander emakumea da. → Ander ez da emakumea.

Uxue mutila da. → Uxue ez ..... mutila.

Maider hondartzan dago → ..... .

Ni handia naiz → ..... .

Zu zaharra zara → ..... .

Zuek mendian zabiltzate→ ..... .

Gu baserrira goaz → ..... .

Nik dirua daukat. → ..... .

Haiek liburuak dakartzate.→ ..... .

El sufix **-IK** es fa servir en oracions negatives amb el significat de cap.

HIZTEGIA

gailu	aparell	**hondartza**	platja
xurgagailu	aspirador	**telefono mugikor**	telèfon mòbil

La partícula **AL** s'utilitza per fer preguntes a les quals s'ha de respondre **SÍ** o **NO**.

Amaia etxean **al** dago? Bai, Amaia etxean dago. / Ez, Amaia ez dago etxean.

2- ERANTZUN

Josune baserrian al dago? Bai, ...

Uxue kalean al dago? (hondartzan) Ez, Uxue ez dago kalean. Uxue hondartzan dago.

Peru auzoan al dago? (baserrian) Ez, ...

Autoa bidean al dago? (mendian) Ez, ...

Itsasontzia itsasoan al dago? (ibaian) Ez, ...

Ohea logelan al dago? Bai, ...

Mahaia garajean al dago? (egongelan) Ez, ...

Labea egongelan al dago? (sukaldean) Ez, ...

Gu Bilbon bizi al gara? (Lleidan) Ez, ...

Aitor Donostian bizi al da? (Iruñean) Ez, ...

NON (on)

El cas **-N** vol dir on**.**

3- ERANTZUN

Non dago ama? (egongela) Ama egongelan dago.

Non dago aita? (sukaldea) Aita ..... .

Non dago neska? (baserria) ..... .

Non dago mutila? (mendia) ..... .

Non daude gazteak? (kalea) ..... .

Non zaude zu? ..... .

Non dago La Seu Vella? ..... .

Non dago Bilbo? (Bizkaia) ..... .

Non dago Kontxako hondartza? ..... .

15 HAMABOST NOREN BEROKIA DA HAU?

				
jan	edan	eman	erosi	saldu

				
igo	jaitsi	abestu, kantatu	barre egin	negar egin

				
jantzi	erantsi	eskatu	igeri egin	ordaindu

1- BETE HUTSUNEAK

zara, naiz, zarete, dira, da, gara	**dut, duzue, dugu, dute, ditu, duzu**
Ni Lleidan bizi	Zuk sagarra jaten ..... .
Arantxa etorri	Nik ardoa edaten ..... .
Gu eskailerak igotzen	Haiek igeri egiten ..... igerilekuan.
Iñaki eta Maider autobusetik jaisten	Guk erosketa ordaintzen ..... .
Zuek mendian ibiltzen	Zuek kanta abesten ..... .
Zu parkean jolasten	Neskak gonak erosten ..... .

2- SINGULARRA ALA PLURALA

dut, duzu, duzue, du, dugu, dute
ditut, dituzu, dituzue, ditu, ditugu, dituzte

Nik laranja jaten	Nik babarrunak jaten ..... .
Zuk edariak edaten	Zuk ura edaten ..... .
Guk patatak jaten	Guk gazta jaten ..... .
Haiek txitxirioak jaten	Haiek arraina jaten ..... .
Zuek olagarroa jaten	Zuek garagardoak edaten ..... .
Jonek patxarana edaten	Leirek arrautzak jaten ..... .

NOREN (de qui)

El cas **-EN** o **-REN** indica propietat d'un ésser viu.

Noren berokia da hau?

Beroki hau nirea da.

3- ERANTZUN

Noren boligrafoa da hau? (Maite) Maiteren boligrafoa da hau. Hau Maiterena da.

Noren liburua da hori? (Peru) Peruren ....

Noren alkandora da hura? (ama) ....

Noren prakak dira hauek? (aita) ....

Noren galtzontzilloak dira haiek? (Ander) ....

Noren libretak dira horiek? (Maider) ....

HIZTEGIA

ahal poder **ahalduntzea** empoderament

4- EUSKARATU

emakumearen ahalduntzea

.....

16 HAMASEI NONGO HONDARTZA DA HAU?

				
sagar	laranja	udare	marrubi	mahats

				
geriza	uraza	barazkiak	tipula	perrexil

				
baratxuri	gatz	azukre	karamelu, gozoki	opil

HIZTEGIA

udal	ajuntament	**uda**	estiu
udaletxe	ajuntament (edifici)	**udazken**	tardor
udaberri	primavera	**negu**	hivern

NONGO (de)

El cas **-KO** o bé **-GO** indica que és d'un ésser no viu.

1- ERANTZUN

Nongo hondartza da hau? (Donostia) Hau Donostiako hondartza da.
Nongo udaletxea da hori? (Bilbo) Hori ..... .
Nongo plaza da hura? (Irun) ..... .
Nongo portua da hau? (Lekeitio) ..... .
Nongoa da Amaiur? (Gasteiz) Amaiur ..... da.
Nongoa da Garbiñe? (Zumarraga) ..... .
Nongoak dira mutilak? (Ondarroa) ..... .
Nongoak dira neskak? (Elizondo) ..... .

NOR (qui -intransitiu-)

El cas **NOR** és el subjecte d'una oració intransitiva.

Nor da hura? Josune da hura.

2- ERANTZUN

Nor da hau? (Maider) Maider da hau.
Nor da hori? (Junkal) ..... hori.
Nor da hura? (Bernardo) ..... .
Nor dira hauek? (neskak) ..... dira hauek.
Nor dira haiek? (mutilak) ..... .
Nor dira horiek? (emakumeak) ..... .
Nor da neska? (Nahia) ..... .
Nor da mutila? (Kirmen) ..... .

NORK (qui -transitiu-)

El cas **NORK** és el subjecte d'una oració transitiva.

Nork du txapela? Andonik du txapela.

El subjecte d'una oració transitiva ha de portar la **K** al final o si és plural es converteix en **EK**.

3- ERANTZUN

Nork du poltsa? (emakumea) Emakumeak du poltsa.
Nork du bizikleta? (mutila) Mutilak ..... .
Nork du gona? (neska) ..... .
Nork dituzte betaurrekoak? (gizonak) ..... dituzte ..... .
Nork du liburua? (Ikerne) ..... .
Nork dituzte alkandora gorriak? (Xabier eta Edurne) ..... .
Nork du berokia? (Ainara) ..... .
Nork ditu praka berdeak? (Estitxu) ..... .
Nork dituzte koloreak? (ikasleak) ..... .

17 HAMAZAZPI ORAIN ZERTAN ARI ZARA?

				
auto, kotxe	kamioi	motozikleta	bizikleta	hegazkin

				
itsasontzi	tren	autobus	patinete	gurdi, orga

				
asto	garabi	helikoptero	irristailu	furgoneta

ZERTAN

S’utilitza per preguntar per coses que s'estan fent ara.

Zertan ari zara? Bizikleta konpontzen ari naiz.

Es forma amb el participi **-TZEN o -TEN + ARI** + l’auxiliar intransitiu.

1- ERANTZUN

Zertan ari da Matilde? (autoa gidatu) Matilde autoa gidatzen ari da.

Zertan ari da Pablo? (etxea garbitu) ..... ari da.

Zertan ari da neska? (pilota jokatu) ..... .

Zertan ari dira mutilak? (motozikleta konpondu) ..... .

Zertan ari da gizona? (garagardoa edan) ..... .

Zertan ari da Ainhoa? (kantak abestu) ..... .

HIZTEGIA

arraun	remar	**eskalatu**	escalar
trainerua	trainera (barca)	**trikitia**	acordió diatònic
jo	colpejar, tocar	**hartu**	agafar, prendre
kantzer	càncer	**parte**	part
ikerketa	investigació		

2- ERANTZUN

Zertan ari dira emakumeak? (arraun)

..... traineruan.

Zertan ari da Ane? (mendian eskalatu)

..... .

Zertan ari da Kepa? (trikitia jo)

..... .

Zertan ari da Jone? (kantzer ikerketa egin)

..... .

Zertan ari zarete zuek? Gu .....

..... .

3- EUSKARATU

Emakume askok zientzian programetan hartzen dugu parte.

.....

18 HAMAZORTZI EGUNERO GITARRA JOTZEN DUT

				
gitarra	danbor	trikitia	pianoa	biolin

				
pandero	alboka	txalaparta	txistu	danboril

				
dultzaina	atabal	bandurria	gaita	zarrabete

ZER (què)

S'utilitza per preguntar per l'objecte directe d'una frase.

Zer jotzen duzu? Gitarra jotzen dut.

1- ERANTZUN

Zer jotzen du Aitorrek? (danbor) Aitorrek danborra jotzen du.

Zer jotzen du Inesek? (trikitia) Inesek ..... .

Zer jotzen dute Beñatek eta Andonik? (txalaparta) .....

..... .

Zer jaten ditu Naiarak? (gozokiak) ..... .

Zer ikusten duzue zuek? (filma) ..... .

HIZTEGIA

gozoki	caramel	**gainean**	a damunt
isil	silenciós	**goiza**	matí
kai	moll, («muelle»)	**ordu**	hora
barrenean	a dins	**esnatu**	despertar-se
arrantzale	pescador	**urruti**	lluny
zergatik	per què	**gertu**	prop
aldetik	de la part	**negar**	Plorar
egunero	cada dia	**goizero**	cada matí

2- ERANTZUN

Baserritarrak barazkiak saldu ditu.

Zer saldu ditu baserritarrak? ..... .

Nork saldu ditu barazkiak? ..... .

Jaionek patatak erosi ditu.

Nork erosi ditu patatak? ..... .

Zer erosi ditu Jaionek? ..... .

Jaionek ordaindu ditu patatak.

Zer ordaindu ditu Jaionek? ..... .

Nork ordaindu ditu patatak? ..... .

3- ISIL-ISILIK

Isil isilik dago, kaia barrenean
Ontzi txuri polit bat uraren gainean
Isil isilik dago, kaia barrenean
Ontzi txuri polit bat uraren gainean

Goizeko ordu bietan, esnatuten gara
Arrantzaleak beti, joateko urrutira
Goizeko ordu bietan, esnatuten gara
Arrantzaleak beti, joateko urrutira
Zergatik, zergatik, zergatik, zergatik?
Zergatik negar egin?
Zeruan izarra dago, itsaso aldetik
Zergatik, zergatik, zergatik, zergatik?
Zergatik negar egin?
Zeruan izarra dago, itsaso aldetik

19 HEMERETZI MITOLOGIA

				
Mari	Jentil	Akerbeltz	Basajaun	Lamia

				
Galtzagorri	Olentzero	Tartalo	Sorgin	Sugaar

				
Zezengorri	Hodei	Gizotso	Eguzkilore	Iratxo

La mitologia basca és molt rica en personatges. Són creences ancestrals anteriors a la cristianització que s'han mantingut fins els nostres dies. Així com en les religions cristiana i celta es considera que els déus estan situats en un nivell superior, en el cel; en la mitologia basca procedeixen de la terra (**AMA LURRA**) que és la mare de tot.

Mari: És la personificació de **Ama lurra** la Mare terra. És la deessa de la justícia, defensora de la honradesa i molt severa amb la injustícia. Menysprea i castiga mentir i robar, no complir la paraula donada, no respectar la paraula donada i l'arrogància. Les seves filles són **Ilargi Amandrea** (la Lluna) i **Eguzki Amandrea** (el Sol).

Jentil: Eren els pobladors d'aqueixes terres abans de la cristianització. Homes gegantins i pacífics capaços de llençar i moure roques enormes. Sovint construïen dòlmens.

Akerbeltz: Tenia forma de mascle cabró negre. A vegades és benèvol i a vegades malvat. Protegeix els ramats i cura les seves malalties. Dirigeix les reunions de bruixes, **akelarre**s (**aker**=mascle cabró + **larre**=prat) reprimits per la Inquisició.

Basajaun: És el senyor dels boscos. Home molt alt, despullat i amb molt pèl habita en la part més espessa dels boscos. Té una força descomunal. Protector dels boscos i la natura.

Lamia: És mitat dona i mitat animal. La part superior és de dona formosa i la part inferior de gallina o ànec. Es passa els dies filant, rentant la roba o bé construint dòlmens, ponts i cases; però el que més li agrada és pentinar la seva llarga cabellera rossa amb un pinte d'or. Viu en coves vora els rius i torrents. Són freqüents els enamoraments entre làmies i homes.

Galtzagorri: Són petits follets (minairons) que viuen en unes capses minúscules. Sovint se'ls encomanen tasques impossibles les quals aconsegueixen acabar. Solen treballar per la nit.

Olentzero: És un carboner encarregat de portar joguines a la canalla per Nadal, o bé carbó per als que es comporten malament. Té una ajudant que es diu **Mari Domingi**.

Tartalo: És un gegant ciclop que només té un ull. Posseeix un ramat d'ovelles i viu en una cova. És antropòfag i quan s'enfada llença roques enormes.

Sorgin: És un geni femení maligne servidora d'**Akerbeltz**. Sovint es reuneixen en grup i influeixen en les persones. Son molt coneixedores de les plantes i els seus efectes en pocions i ungüents. Llencen maleficis a les persones i a les collites. Es traslladen volant.

Sugaar: És una colobra mascle que viu a l'interior de coves i simes, marit de la deessa **Mari**. Aplica terribles càstigs a fills que no obeeixen els seus pares.

Zezengorri: És un brau vermell que llença foc tant pels ullals com per la boca i així crema els seus enemics. Viu a l'interior de coves i avencs.

Hodei: El núvol. És un geni que provocava els llamps i les tempestes. Terroritzava la gent i feia malbé les collites. És un fill malvat de **Mari**. Per protegir-se es recorria a remeis màgics com encendre veles beneïdes, cremar rames de llorer i col·locar la destral damunt del dentell de la porta amb la fulla mirant cap dalt.

Gizotso: És un ésser monstruós mig home i mig llop que habita boscos i apareix carregat de cadenes. És fruit de la relació d'humans amb bèsties.

Eguzkilore: La **eguzkilore** protegeix les cases de mals, malalties, tempestes i bruixes. Es posa a la porta de la casa. És un regal de **Mari** als humans.

Iratxo: En les antigues llegendes l'**Iratxo** era un follet entremaliat que apareix per la nit. No és un esperit malvat. Condueix la gent per barrancs, precipicis, congostos i altres llocs perillosos.

1- LASAI, LASAI Huntza

Noizbait, iratxo bat
sorbalda gainean eseri zitzaidan ta
belarrira esan zidan:
ez det bi aldiz pentsatzerik nahi!
Bihotzetik bihotzera
esan zidan:
batera aspertuko gera
lasai, lasai...

lasai	tranquil		
noizbait	una vegada	**sorbalda**	espatlla
gainean	a sobre	**eseri**	seure
belarrira	a l'orella	**esan**	dir
zidan	em	**pentsatu**	pensar
aldiz	vegada	**nahi**	voler
bihotz	cor	**batera**	junts
aspertu	avorrir-se		

20 HOGEI MAITE ZAITUT

				
xaboi	orrazi	eskuila	hortzetako eskuila	komun

				
konketa	bainuontzi	dutxa	toalla	albornoz

				
lehorgailu	xanpu	gel	hortzetako pasta	komuna-papera

NOR (la persona que) **Maite zaitut** = T'estimo. (Jo estimo tu)

A més a més d'ésser el subjecte de l'oració intransitiva el **qui**, també pot ser l'objecte directe d'una oració transitiva, **la persona que**.

		ikusten **haut**	et veig (jo) (tuteig)			ikusten **zaitut**	et veig (jo)	ikusten **zaituztet**	us veig (jo)
ikusten **nau**	em veu (ell, ella)	ikusten **hau**	et veu (ell,ella) (tuteig)	ikusten **gaitu**	ens veu (ell, ella)	ikusten **zait**	et veu (ell,ella)	ikusten **zaituzte**	us veu (ell,ella)
		ikusten **haugu**	et veiem (nosaltres) (tuteig)			ikusten **zaitugu**	et veiem (nosaltres)	ikusten **zaituztegu**	us veiem (nosaltres)
ikusten **nauzu**	em veus (tu)			ikusten **gaituzu**	ens veus (tu)				
ikusten **nauzue**	em veieu (vosaltres)			ikusten **gaituzue**	ens veieu (vosaltres)				
ikusten **naute**	em veuen (ells, elles)	ikusten **haute**	et veuen (ells, elles) (tuteig)	ikusten **gaituzte**	ens veuen (elles, ells)	ikusten **zaituzte**	et veuen (ells, elles)	ikusten **zaituztete**	us veuen (ells, elles)

HIZTEGIA

barkatu	perdona	**gaur goizean**	aquest matí
mesedez	si us plau	**bihar**	demà
ondo	molt be	**atzo**	ahir
orain	ara	**besarkatu**	abraçar
lagundu	ajudar, acompanyar	**ukitu**	tocar

1- BETE HUTSUNEAK

nauzu, zaitut, zaituztet, gaituzte, gaituzue, zaituzte, zaituztete, nau

Barkatu! Ez ..... ikusi. (nik zu)	Nik zuek eramango ..... etxera.
Eramaten al ..... kotxean? Mesedez. (zuk ni)	Ikusi ..... . (haiek zu)
Ez ..... mugituko! (haiek gu)	Entzun ..... . (haiek zuek)
Entzuten ..... ondo. (zuek gu)	Jo ..... ! (hark ni)

El present

Indica una cosa que està passant ara o bé habitualment. El verb té la terminació **-TEN** o **-TZEN.**

Ikusten zaitut. Et veig (ara)

El perfet

Expressem una cosa que va passar fa poc i té relació amb el present. El verb no té cap sufix.

Ikusi zaitut. T'he vist (fa molt poc temps)

El futur

Per el futur utilitzem la posposició **-KO** o bé **-GO**.

Ikusiko zaitut. Et veuré (demà per exemple)

2- BETE

orain	gaur goizean	bihar
Entzuten zaitut.	..... .	..... .
Ikusten nauzu.	..... .	..... .
..... .	Eraman gaituzu autoan.	..... .
..... .	..... .	Besarkatuko gaituzue.
Laguntzen gaituzte.	..... .	..... .
..... .	Ukitu nau.	..... .
Gustatzen zaitut.	..... .	..... .

Asko maite zaitut	T'estimo molt
Oso maite zaitut	
Biziki maite zaitut	
Anitz maite zaitut	
Bihotzez maite zaitut	T'estimo de tot cor
Benetan maite zaitut	T'estimo de veritat

Nik ere maite zaitut	Jo també t'estimo
Nik gehiago zaitut maite	Jo t'estimo més
Nik ere bai	Jo també
Baita nik ere	

21 HOGEITA BAT ENTZUN ONDO!

				
ur	ardo	kafe	te	garagardo

				
sagardo	freskagarri	laranja zuku	patxaran	whiski

				
anis	menda poleo	limoi-edari	marrubi-edari	mojito

AGINTERA (imperatiu)

Utilitzem l'imperatiu per donar ordres o consells. En euskera es pot fer amb el participi del verb, amb la forma perifràstica o amb la segona persona d'un verb sintètic.

Participi	Verb perifràstic	Verb sintètic	
Etorri!	Etor zaitez!	Zatoz!	Vine!
	Etor zaitezte!	Zatozte!	Veniu!
Joan!	Joan zaitez!	Zoaz!	Ves!
	Joan zaitezte!	Zoazte!	Aneu!
	Egon lasai!	Zaude lasai!	Estigues tranquil!
		Zaudete lasai!	Estigueu tranquil·les!
	Ibili kontuz!	Zabiltza kontuz!	Ves amb compte!
		Zabiltzate kontuz!	Aneu amb compte!

L’imperatiu perifràstic es construeix amb l’arrel del verb sense la terminació (-tu, -du o -i) i l’auxiliar.

Participi	Arrel	
eseri	eser	seure
ibili	ibil	caminar
zabaldu	zabal	obrir, difondre
gogoratu	gogora	recordar
busti	busti	mullar

Pels verbs **intransitius**

Segona persona del singular	**zaitez**
Segona persona del plural	**zaitezte**

Eser zaitez aulki horretan.	Seu en aqueixa cadira.
Etor zaitezte hona.	Veniu cap aquí.
Busti zaitez.	Mulla’t.
Ez zaitez haserre.	No t’enfadis.

Pels verbs **transitius**.

	Objecte directe singular	Objecte directe plural
Segona persona del singular	**ezazu**	**itzazu**
Segona persona del plural	**ezazue**	**itzazue**

Jan ezazu dena.	Menja-t’ho tot.
Ez ezazue erre.	No fumeu.
Irakur itzazue liburuak.	Llegiu els llibres.
Eros itzazu janariak.	Compra els aliments.
Ez itzazue janari koipetsuak jan.	No mengeu menjars grassos.
Entzun ezazu ondo!	Escolta-ho be!

22 HOGEITA BI ETXERA GOAZ

				
betaurrekoak	belarritakoak	bularretakoak	lepoko	gerriko

				
ordulari	tatuaje	eraztun	diadema	koroa

				
lore	lore-sorta	zapi	muku-zapi	lepo-berogarri

NORA (a on)

El sufix que correspon a la pregunta **nora** és **-RA**.

Nora zoazte? A on aneu?

Etxera goaz. Anem a casa.

demostratius		
hau	**honetara**	a aquest
hori	**horretara**	a aqueix
hura	**hartara**	a aquells

adverbis		
hemen	**hona**	a aquí
hor	**horra**	a allí
han	**hara**	a allà

1- EUSKARATU

Zu etxe honetara zoaz eta ni hartara noa. ..... .

NONDIK (des d'on)

El sufix que correspon a la pregunta **nondik** és **-TIK** o **-ETIK**.

Nondik zatoz? D'on vens?

Menditik nator. Vinc de la muntanya.

demostratius		
hau	**honetatik**	d'aquest
hori	**horretatik**	d'aqueix
hura	**hartatik**	d'aquells

adverbis		
hemen	**hemendik**	d'aquí
hor	**hortik**	d'allí
han	**haratik**	d'allà

Iturri horretatik ur beroa dator. D'aqueixa font en surt aigua calenta.

HIZTEGIA

oheratu	allitar-se	**erori**	caure
jaiki	aixecar-se	**igo**	pujar
jatetxe	restaurant	**jaitsi**	baixar
gosari	l'esmorzar	**gosaldu**	esmorzar
bazkari	el dinar	**bazkaldu**	dinar
afari	el sopar	**afaldu**	sopar

BETE HUTSUNEAK

jaiki, doaz, ikastolara, nora, emakumeak, nondik, kiroldegitik, mutilak

..... doa haurra? Haurra ..... doa.
Nora ..... emakumeak? ..... baserrira doaz.
..... dator neska? Neska ..... dator.
Nondik ..... dira mutilak? ..... ohetik jaiki dira.

ZERTARA (a què, finalitat)

El sufix que correspon a la pregunta **zertara** és **-ERA.**

Zertara zoaz jatetxera? A què vas al restaurant?

Bazkaltzera noa. Vaig a dinar.

23 HOGEITA HIRU NORI EMAN DIOZU LIBURUA?

				
mailua	iltze	zerra	aliketak	harri

				
zur	adreilu	erregela	eskuaira	kartaboi

				
konpas	zulatzeko makina	pala	paleta	pintzel

NORI (a qui)

És l'objecte indirecte d'una oració. El sufix que correspon a la pregunta **nori** és **-RI** o bé **-I**.

Nori eman diozu liburua? A qui li has donat el llibre?

Izaskuni eman diot liburua. Li he donat a l'Izaskun.

demostratius singular		
hau	**honi**	a aquest
hori	**horri**	a aqueix
hura	**hari**	a aquell

demostratius plural		
hauek	**hauei**	a aquests
horrek	**horiei**	a aqueixos
haiek	**haiei**	a aquells

HIZTEGIA

opari	regal	**musu**	petó
gutun, eskutitza	carta	**besarkada**	abraçada
egunkari	diari	**egia**	veritat
aldizkari	revista	**gezur**	mentida
eskerrak	gràcies	**batzuk**	uns o unes
bidali	enviar	**auzoko**	veí
goraintziak, eskumuinak	records	**utzi**	deixar

El verb en la forma NOR-NORI-NORK

Per la tercera persona del singular la marca és **-IO** (a ella o a ell)

Laranja eman dut. He donat la taronja

Laranja eman diot. Li he donat la taronja.

Nik	hari	sagarra eman	**DIOT**	Jo li he donat la poma.
Hark	hari	sagarra eman	**DIO**	Ell o ella li ha donat la poma.
Guk	hari	sagarra eman	**DIOGU**	Nosaltres li hem donat la poma.
Zuk	hari	sagarra eman	**DIOZU**	Tu li has donat la poma.
Zuek	hari	sagarra eman	**DIOZUE**	Vosaltres li heu donat la poma.
Haiek	hari	sagarra eman	**DIOTE**	Elles o ells li han donat la poma.

Albertok opari bat eman dio amonari. L'Alberto li ha donat un regal a l'àvia.

Maiderrek eta Alaiak gutun bat ekarri diote irakasleari. La Maider i l'Alaia li porten una carta a la professora.

Si l'objecte directe és plural porta l'infixe **-ZKI**.

Nik	hari	liburuak eman	**DIZKIOT**	Jo li he donat els llibres.
Hark	hari	liburuak eman	**DIZKIO**	Ell o ella li ha donat els llibres.
Guk	hari	liburuak eman	**DIZKIOGU**	Nosaltres li hem donat els llibres.
Zuk	hari	liburuak eman	**DIZKIOZU**	Tu li has donat els llibres.
Zuek	hari	liburuak eman	**DIZKIOZUE**	Vosaltres li heu donat els llibres.
Haiek	hari	liburuak eman	**DIZKIOTE**	Elles o ells li han donat els llibres.

Ainarak musuak eman dizkio aitonari. L'Ainara li ha donat petons a l'avi.
Zuk aldizkariak eman dizkio lagunari. Tu li has donat revistes a l'amic.

1- ORDENA ITZAZU

Zuk dizkiozu ekarri opariak neskari.

..... .

egunkariak dizkiogu Guk eraman mutilari.

..... .

24 HOGEITA LAU JOSTAILUAK EKARRI DIET

				
pinu	haritz	urki	zumardi	gaztainondo

				
intxaurrondo	pikondo	sagarrondo	ezkai	erromero

				
izpiliku	huntza	arrosa	margarita	kalendula

El verb en la forma NOR-NORI-NORK

Per la tercera persona del plural la marca és **-IE** (a elles o a ells)

Giltza eman diet. Els he donat la clau.

Nik	haiei	eskutitza eman	**DIET**	Jo les he donat la carta.
Hark	haiei	eskutitza eman	**DIE**	Ell o ella les ha donat la carta.
Guk	haiei	eskutitza eman	**DIEGU**	Nosaltres les hem donat la carta.
Zuk	haiei	eskutitza eman	**DIEZU**	Tu les has donat la carta.
Zuek	haiei	eskutitza eman	**DIEZUE**	Vosaltres les heu donat la carta.
Haiek	haiei	eskutitza eman	**DIETE**	Elles o ells les han donat la carta.

Osanek melokotoia eman die. L'Osane les ha donat el préssec.

Zuk egia esan diezu. Tu els has dit la veritat.

Si l'objecte directe és plural porta l'infixe **-ZKI**.

Nik	haiei	gezurrak esan	**DIZKIET**	Jo les he dit mentides.
Hark	haiei	gezurrak esan	**DIZKIE**	Ell o ella les ha dit mentides.
Guk	haiei	gezurrak esan	**DIZKIEGU**	Nosaltres les hem dit mentides.
Zuk	haiei	gezurrak esan	**DIZKIEZU**	Tu les has dit mentides.
Zuek	haiei	gezurrak esan	**DIZKIEZUE**	Vosaltres les heu dit mentides.
Haiek	haiei	gezurrak esan	**DIZKIETE**	Elles o ells les heu dit mentides.

Guk udareak eman dizkiegu lagunei. Nosaltres les donem peres a les amigues.

1- BETE HUTSUNEAK

dizkiete, diezue, diozu, die, dizkiet, dizkie, dizkiogu

Nik eskerrak eman ..... lagunei.	Koldok haiei botila bat ekarri ..... .
Zuk hari ogia eraman	Bakarnek torta batzuk eman ..... neskei.
Zuek gutuna bidali ..... auzokoei.	Guk loreak opari ..... amonari.
Haiek haiei liburuak eman	Enekok bazkariak prestatu ..... emakumeei.

2- BETE HUTSUNEAK

Patxik eta Maiderrek, guk, zuek, haiei, zuk, nik, hark, Jaionei,

..... libreta eman diozu.	..... ogitarteko batzuk ordaindu dizkiet.
Irenek eskerrak eman dizkie	..... eskumuinak eman dizkie.
..... besarkada bat eman dizkiezue.	..... giltzak eraman dizkiegu.
Enekok musu bat eman dio	..... gezurrak esan dizkiete haiei.

NEGUA JOAN DA TA Zea Mays

Elurrak joan direnean nire mendien artean
Eguzkia teloian atzekaldean da
Ateratzeko beldur da, beldur eszenikoa
Aspaldi antzeztu ez duen obra honetan

elur	neu	**artean**	entre
teloi	teló	**atzekalde**	retraure's
atera	sortir	**beldur**	por
aspaldi	fa temps	**antzeztu**	representar

Izpi txiki txikiren bat agertuz doa gaurkoan
Poztasun handi batek besarkatzen nau
Mesedez ozen esan negua joan egin dela
Nire arima hotzak ez du sinizten eta

izpi	raig	**agertu**	aparèixer
poztasun	alegria	**ozen**	cridant
arima	ànima	**hotz**	fred
sinesten	creure		

25 HOGEITA BOST LIBURUA EMAN DIT

				
okindegia okina	pastelgintza pastelgilea	liburu-denda liburu-saltzailea	barazkigintza barazki-saltzailea	fruta-denda fruta-saltzailea

				
harategia harakina	arrandegia arrain-saltzailea	arropa denda dendari	garaje mekanika	baserri baserritar

				
arotzeria arotza	bulegoa bulegaria	suhiltzaileen kamioa suhiltzailea	antzerki aktore	agertoki abeslari

niri	a mi
hiri	a tu (tuteig)
hari	a ella o ell
guri	a tu
zuri	a tu
zuei	a vosaltres
haiei	a elles o ells

El verb en la forma NOR-NORI-NORK

Per la primera persona del singular la marca és **-IT** (a mi)

Hark liburua eman dit. Ella m'ha donat el llibre.

Però si hi ha un sufixe darrera es transforma en **-IDA**

Zuk liburua eman didazu. Tu m'has donat el llibre.

Hark	niri	papertxoa eman	**DIT**	Ell o ella a mi m'ha donat el paperet.
Zuk	niri	papertxoa eman	**DIDAZU**	Tu a mi m'has donat el paperet.
Zuek	niri	papertxoa eman	**DIDAZUE**	Vosaltres a mi m'heu donat el paperet.
Haiek	niri	papertxoa eman	**DIDATE**	Elles o ells a mi m'han donat el paperet.

I anàlogament si l'objecte directe és plural porta l'infixe **-ZKI.**

Hark	niri	jokoak eman	**DIZKIT**	Ell o ella a mi m'ha donat els jocs.
Zuk	niri	jokoak eman	**DIZKIDAZU**	Tu a mi m'has donat els jocs.
Zuek	niri	jokoak eman	**DIZKIDAZUE**	Vosaltres a mi m'heu donat els jocs.
Haiek	niri	jokoak eman	**DIZKIDATE**	Elles o ells a mi m'han donat els jocs.

Haiek niri eskumuinak eman dizkidate. Elles a mi m'han donat records.

El verb en la forma NOR-NORI-NORK

Per la primera persona del plural la marca és **-IGU** (a nosaltres)

Pilota eman digu. Ella ens ha donat la pilota.

Hark	guri	aldizkaria eman	**DIGU**	Ell o ella a nosaltres ens ha donat la revista.
Zuk	guri	aldizkaria eman	**DIGUZU**	Tu a nosaltres ens has donat la revista.
Zuek	guri	aldizkaria eman	**DIGUZUE**	Vosaltres a nosaltres ens heu donat la revista.
Haiek	guri	aldizkaria eman	**DIGUTE**	Elles o ells a nosaltres ens han donat la revista.

Nekanek irratia eman digu. La Nekane ens ha donat la ràdio.

Zuk egia esan diguzu. Tu ens has dit la veritat.

I anàlogament si l'objecte directe és plural porta l'infixe **-ZKI.**

Hark	guri	egunkariak eman	**DIZKIGU**	Ell o ella a nosaltres ens ha donat els diaris
Zuk	guri	egunkariak eman	**DIZKIGUZU**	Tu a nosaltres ens has donat els diaris.
Zuek	guri	egunkariak eman	**DIZKIGUZUE**	Vosaltres a nosaltres ens heu donat els diaris.
Haiek	guri	egunkariak eman	**DIZKIGUTE**	Elles o ells a nosaltres ens han donat els diaris.

Eskerrak eman dizkiguzu. Ens has donat les gràcies.

Bazkariak ordaindu dizkigute. Ens han pagat els dinars.

Sagarrak saldu dizkiguzue. Ens heu venut les pomes.

26 HOGEITA SEI ORDAINDU DIZUT

				
erakunde	udaletxea	hauteskundeak	boto-paper	gutun-azala

				
bozketa	elkarte	herritarrak	hezkuntza	osasuna

				
Foru aldundia	forua	Autonomia Erkidegoa	monarkia	errepublika

HIZTEGIA

alkate alcalde **hautagaiak** candidats
Lehendakari President de la Comunitat Autònoma Basca.

El verb en la forma NOR-NORI-NORK

Per la segona persona del singular la marca és **-IZU** (a tu)

Hark liburua eman dizu. Ella t'ha donat el llibre.

Hark telefono mugikorra ekarri dizu. Ella t'ha portat el mòbil.

Nik	zuri	poltsa eman	**DIZUT**	Jo a tu t'he donat la bossa.
Hark	zuri	poltsa eman	**DIZU**	Ell o ella a tu t'ha donat la bossa.
Guk	zuri	poltsa eman	**DIZUGU**	Nosaltres a tu t'hem donat la bossa.
Haiek	zuri	poltsa eman	**DIZUTE**	Elles o ells a tu t'han donat la bossa.

I anàlogament si l'objecte directe és plural porta l'infixe **-ZKI.**

Nik	zuri	bolalumak eman	**DIZKIZUT**	Jo a tu t'he donat els bolígrafs.
Hark	zuri	bolalumak eman	**DIZKIZU**	Ell o ella a tu t'ha donat els bolígrafs.
Guk	zuri	bolalumak eman	**DIZKIZUGU**	Nosaltres a tu t'hem donat els bolígrafs.
Haiek	zuri	bolalumak eman	**DIZKIZUTE**	Elles o ells a tu t'han donat els bolígrafs.

Eskerrak eman dizkizugu. T'hem donat les gràcies.

Dendariak urazak saldu dizkizu. La botiguera t'ha venut els enciams.

El verb en la forma NOR-NORI-NORK

Per la segona persona del plural la marca és **-IZUE** (a tu)

Horrek koadernoa eman dizue. Aqueixa us ha donat el quadern.

Honek egunkaria ekarri dizue. Aquesta us ha portat el diari.

Nik	zuei	botila eman	**DIZUET**	Jo a vosaltres us he donat l'ampolla.
Hark	zuei	botila eman	**DIZUE**	Ell o ella a vosaltres us ha donat l'ampolla.
Guk	zuei	botila eman	**DIZUEGU**	Nosaltres a vosaltres us hem donat l'ampolla.
Haiek	zuei	botila eman	**DIZUETE**	Elles o ells a vosaltres us han donat l'ampolla.

I anàlogament si l'objecte directe és plural porta l'infixe **-ZKI.**

Nik	zuei	kartak eman	**DIZKIZUET**	Jo a vosaltres us he donat les cartes.
Hark	zuei	kartak eman	**DIZKIZUE**	Ell o ella a vosaltres us ha donat les cartes.
Guk	zuei	kartak eman	**DIZKIZUEGU**	Nosaltres a vosaltres us hem donat les cartes.
Haiek	zuei	kartak eman	**DIZKIZUETE**	Elles o ells a vosaltres us han donat les cartes.

Eskumuinak eman dizkizuegu. Us hem donat records.

Baserritarrak porruak ekarri dizkizue. La masera us ha portat els porros.

1- BETE HUTSUNEAK

dizkizute, dizkizute, diozue, dizkiezu, diot, dit, dizkiegu, digute, dizkit, dizkiguzue.

Nik Andoniri koadernoa eman	Guk gurasoei giltzak eman ..... .
Zuk lagunei egunkariak ekarri	Ikasleek zuri apunteak utzi ..... .
Nahiak niri liburua eman	Zure lagunek guri dirua eskatu ..... .
Zuek neskari opari bat eraman	Irakasleak niri galdera batzuk galdetu ..... .
Haiek zuri eskumuinak eman	Zuek guri eskerrak eman ..... .

Anàlogament existeix una forma pel tuteig acabat en **-a** per adreçar-se al masculí i -an per adreçar-se al femení.

ERANTZUNAK

BAT
1- naiz, da gara dira, da, zara, dira, zarete, dira, da
2- 3, 5, 4, 2, 1

BI
1- gaude,nago, daude, dago, daude, dago, daude, gaude, zaudete, zaude, auzo-elkartean
2- Aquell caseriu està a la muntanya. Nosaltres som dones i n'estem orgulloses.

HIRU
1- nabil, zabiltza, gabiltza, dabil, dabiltza, dabil dabil, dabil, dabiltza, zabiltzate
2- La boina al cap i córrer món. És equivalent a: Roda el món i torna al Born.

LAU
1- zazpi, hogeita bost, gaztea, zaharra, Neska
2- du, dituzu, ditugu, ditu, dugu, duzu

BOST
1- què fer, com dir-ho, com fer-ho, què ser
2- begia, sudurra, ahoa, bizkarra, tripa, hanka, oina, burua, belarria, ileak, besoa, eskua, hatza, bularra
3- daukazu, daukat, dauka, daukazue, daukagu, dauka, daukat, daukate
4- daukat, dauzkagu, dauzkazu, dauzkat, daukagu, daukagu
5- El que no té cap ha de caminar amb les cames. És a dir: El que no té cap ha de tenir peus.

SEI
1- horia, Prakak, marroiak, Galtzerdiak gorriak, Soinekoa morea.

ZAZPI
1- Gener fred al cor de l'hivern. Febrer calent, després vindrà el fred. Març sec, maig humit. Si l'abril és plujós aquest any hi haurà molt pa.

ZORTZI
1- lau, bi, bat, bi, bi, dituzte, dituzte, dute, dituzte, dute.
2- bat, bi belarra dituzte, Txoriek bi hega dituzte., Katuek lau hanka dituzte., Zenbat hanka dute zaldiek?
3- A casa llop i a fora colom. Ai quin parell el caragol i el llimac. Vendre el cavall per comprar el ruc. La gallina que es mou és el menjar de la guineu. La merla li va dir al corb cul negre. A cada ocell li agrada el seu niu. Quan canta el picot hi haurà pluja.

BEDERATZI
1- noa, goaz, zoazte, zoaz, doa, doaz, doa, dator, zatoz, dator, datoz, nator, zatozte, datoz
2- Està prohibit fumar. Vine aquí.

HAMAR
1- El meu vas és verd. El teu plat és blau. Els nostres tovallons són grocs. Zuen aiztoa gorria da. Bere eltzea grisa da. Haien paella-ontziak moreak dira.
2- Les neus i les pluges porten blat. Les mentides tenen les potes curtes.

HAMAIKA
1- Mira les muntanyes, boscs i prats. Hem de pujar al cim de les muntanyes. No ens cansem, que el camí no es dolent. Amunt amunt noies i nois. Nosaltres som euskalduns del poble d'Euskadi.
2- daramat, daramazue, daramate, daramatzat, dakart, dakarzu, dakar, dakartzate
3- Aquesta és la vall. Aquell és el riu. Aquells són els arbres. Aquestes són les pluges. Això és el mar. Aquests són els núvols. Aquesta és la terra. Aquell és el sol.

HAMABI
1- daukat, dauzkazu, dauka, daukate, dauzkazue, daukagu, dauzkate, zaude, zaudete, gaude, dago, nago, daude, daude
2- 2, 3, 5, 1, 4, 6
3- 5, 1, 6, 2, 4, 3
4- Zu, Ni, Zuek, Gu, Haiek, Hau, Nik, Zuek, Horiek, Hark, Zuk, Guk
5- El que veus és el que aprens.

HAMAHIRU
1- nago, zaude, gaude, dago, dago, zaudete, zaudete, daude, daude gaude, gaude
2- 1-2, 2, 1, 2, 1, 1, 2, 1
3- guraizeak/artaziak, arrautza, perretxikoa, asteartea

HAMALAU
1- da, Maider ez dago hondartzan. Ni ez naiz handia. Zu ez zara zaharra. Zuek ez zabiltzate mendian. Gu ez goaz baserrira. Nik ez daukat dirurik. Haiek ez dakartzate libururik.
2- Josune baserrian dago, Peru ez dago auzoan. Peru baserrian dago. auto ez dago bidean. Autoa baserrian dago. Itsasontzia ez dago itsasoan. Itsasontzia ibaian dago. ohea logelan dago. Mahaia ez dago garajean. Mahaia egongelan dago. labea ez dago egongelan. Labea sukaldean dago. gu ez gara Bilbon bizi. Gu .....-n bizi gara. Aitor ez da Donostian bizi. Aitor Iruñean bizi da.
3- sukaldean dago. Neska baserrian dago. Mutila mendian dago. Gazteak kalean daude. Ni .....-n nago. La Seu Vella Lleidan dago. Bilbo Bizkaian dago. Kontxako hondartza Donostian dago.

HAMABOST
1- naiz, da, gara dira, zarete, zara, duzu, dut, dute, dugu, duzue, ditu
2- dut, dituzu, ditugu, dituzte, duzue, du, ditut, duzu, dugu, dute, dituzue, ditu
3- liburua da hori. Hori Perurena da. Amaren alkandora da hura. Hura amarena da. Aitaren prakak dira hauek. Hauek aitarenak dira. Anderren galtzontzilloak dira haiek. Haiek Anderrenak dira. Maiderren libretak dira horiek. Horiek Maiderrenak dira.
4- l'empoderament de la dona

HAMASEI
1- Bilboko udaletxea da. Hura irungo plaza da. Hau Lekeitioko portua da. Gasteizkoa. Garbiñe Zumarragakoa da. Mutilak Ondarroakoak dira. Neskak Elizondokoak dira.
2- Junkal da, Bernardo da hura. Neskak, Mutilak dira haiek. Emakumeak dira horiek. Nahia da neska. Kirmen da mutila.
3- du bizikleta. Neskak du gona. dituzte betaurrekoak. Ikernek du liburua. Xabierrek eta Edurnek dituzte alkandora gorriak.
Ainarak du berokia. Estitxuk ditu praka berdeak. Ikasleek dituzte koloreak.

HAMAZAZPI
1- Pablo etxea garbitzen, Neska pilota jokatzen ari da. Mutilak motozikleta konpontzen ari dira. Gizona garagardoa edaten ari da. Ainhoa kantak abesten ari da.
2- arraunean ari dira, Ane mendian eskalatzen ari da. Kepa trikitia jotzen ari da. Jone ikerketa egiten ari da. euskara ikasten ari gara.
3- Moltes dones prenem part en programes de ciència.

HAMAZORTZI
1- trikitia jotzen du. Beñatek eta Andonik txalaparta jotzen dute. Naiarak gozokiak jaten ditu. Zuek filma ikusten duzue.
2- Baserritarrak barazkiak saldu ditu. Baserritarrak saldu ditu barazkiak. Jaionek erosi ditu patatak. Patatak erosi ditu Jaionek. Patatak ordaindu ditu Jaionek. Jaionek ordaindu ditu patatak.
3- Està silenciós dins el moll. Un vaixell blanc damunt l'aigua. A les dues del matí ens despertem. Els pescadors sempre anirem lluny. Per què? Per què plorar? L'estrella està en el cel, al costat del mar.

HEMERETZI
1- Una vegada un follet se'm va asseure damunt l'espatlla i em va dir a cau d'orella. No t'ho pensis dues vegades! De cor a cor em va dir. Junts ens avorrirem tranquil, tranquil.

HOGEI
1- zaitut, nauzu, gaituzte, gaituzue, zaituztet, zaituzte, zaituztete, nau
2- Eramaten gaituzu autoan. Besarkatzen gaituzue. Ukitzen nau. Entzun zaitut. Ikusi nauzu. Besarkatu gaituzue. Lagundu gaituzte. Gustatu zaitut. Entzungo zaitut. Ikusiko nauzu. Eramango gaituzu autoan. Lagunduko gaituzue. Ukituko nau. Gustatuko zaitut.

HOGEITA BI
1- Tu vas cap aquesta casa i jo vaig cap aquella.
2- Nora, doaz, Nondik, jaiki, ikastolara, Emakumeak, kiroldegitik, Mutilak

HOGEITA HIRU
1- Zuk opariak ekarri dizkio neskari.
2- Guk egunkariak eraman dizkiogu mutilari.

HOGEITA LAU
1- dizkiet, diozu, diezue, dizkiete, die, dizkie, dizkiogu, dizkiegu
2-Zuk, haiei, zuek, Jaionei, Nik, Hark, Guk, Patxik eta Maiderrek
3- Quan han marxat les neus. Entre les meves muntanyes. El sol està darrera el teló. Té por a sortir por escènic en aquesta obra que fa temps ja no representa. Algun raig petit va apareixent avui. Una gran alegria m'abraça. Si us plau dis en veu alta que l'hivern ja ha marxar perquè la meva ànima freda no ho creu.

HOGEITA SEI
1- diot, dizkiezu, dit diozue, dizkizute, dizkiegu, dizkizute, digute, dizkit dizkiguzue

ESKERRIK ASKO

Anna Pineda Cirera per el teu suport.

Jasone Basurto per les correccions.

Koldo Alijostes Bordagai per el teu llibre «Euskal Herriko Mitologiaren Jainkoak eta Jeinuak»

Als grups Huntza i Zea Mays per les vostres cançons.

A tots els que sortiu a les imatges.